Załącznik nr 1
do Uchwały Nr VI/57/19
Rady Miejskiej Strzelina
z dnia 26 lutego 2019 r.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2019 – 2021 DLA MIASTA I GMINY STRZELIN

I. Wprowadzenie

Rodzina to najważniejsza i podstawowa komórka społeczna, jest pierwszym naturalnym środowiskiem człowieka. Prawidłowe funkcjonowanie rodziny ma wpływ na to, jak kształtują się nasze prawidłowe wartości, styl, atmosfera życia w rodzinie decyduje o tym jak dziecko, a później młody człowiek wykorzystuje zasób zdobytych doświadczeń. Każde dziecko do prawidłowego rozwoju potrzebuje rodziny, która otacza je miłością, zapewnia poczucie bezpieczeństwa i zaspokaja jego potrzeby.

Rodzina w sposób świadomy i nieświadomy oddziałuje na osobowość dziecka, przekazuje mu swój system wartości, tradycje, poglądy, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Pomyślny rozwój dziecka jest możliwy w prawidłowo funkcjonującej rodzinie.

W przypadku jakiejkolwiek dysfunkcjonalności rodziny dziecko ma prawo do specjalnej ochrony i pomocy państwa. Wszelkie działania służb i instytucji pracujących na rzecz dobra dziecka i rodziny powinny być zintegrowane i uwzględniać prawo do zachowania tożsamości dziecka i jego prawa do utrzymania kontaktów z rodzicami. Należy poczynić wszelkie starania, aby rodziny przeżywające trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych uzyskały profesjonalną pomoc i mogły w przyszłości samodzielnie bez wsparcia instytucjonalnego, realizować złożone funkcje rodziny.

II. Zakres „Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019 – 2021”.

Podstawą stworzenia „Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019 – 2021”, jest ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 09 czerwca 2011r. (Dz. U. z 2018r. poz. 998 ze zmianami). Ustawa obowiązuje od 01.01.2012r. i była już kilkakrotnie nowelizowana. Również powyższy Program Wspierania Rodziny Miasta i Gminy Strzelin nie jest pierwszym jaki przyjęto do realizacji. W latach 2012 – 2015 obowiązywał „Gminny Program Wspierania Rodziny dla Miasta i Gminy Strzelin” przyjęty Uchwałą Nr XXXIII/278/12 Rady Miejskiej Strzelina z dnia 27 listopada 2012r. W latach 2016 – 2018 obowiązywał „Gminny Program Wspierania Rodziny” przyjęty Uchwałą Nr XVI/227/15 Rady Miejskiej Strzelina z dnia 28 grudnia 2015r.

Głównym celem wymienionych programów było:

1) Tworzenie warunków umożliwiających realizowanie wspólnej polityki na rzecz wzmacniania rodziny.
2) Tworzenie systemu wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez zintegrowane i spójne działania na rzecz dziecka

i rodziny w Gminie Strzelin w zakresie wzmocnienia roli i funkcji rodziny będącej naturalnym środowiskiem rozwoju dziecka.

Powyższe cele główne realizowane były poprzez realizację celów szczegółowych, tj.:

- Promowanie wartości rodziny poprzez propagowanie i inicjowanie działań na rzecz środowiskowych form wspierania rodziny w wychowywaniu dzieci.
- Wdrażanie skutecznych metod zapobiegającym kryzysowi w rodzinie.
- Budowanie zintegrowanego systemu wsparcia rodziny w sytuacji kryzysowej.
- Poprawa funkcjonowania rodziny w sferze socjalno-bytowej.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019 -2021 dla Miasta i Gminy Strzelin stanowi kontynuację wybranych celów i zadań wskazanych do realizacji w poprzednich programach.

III. Adresaci Programu.

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Miasta i Gminy Strzelin jest adresowany do rodzin z dziećmi przeżywającymi trudności w realizowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Uzupełniający charakter będą miały działania powszechnie skierowane do rodzin lub ich członków ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. Mowa tu o ogólnodostępnych działaniach promujących wartości rodzinne i wspólne spędzanie wolnego czasu oraz ofercie poradnictwa. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej definiuje wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych jako zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Określa również przykładowy katalog działań jakie mogą być podejmowane w takich rodzinach.

Przedstawiony poniżej Program ściśle odnosi się do form pracy z rodziną wskazanych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Przyjmuje się, że prawidłowa realizacja obu programów może przyczynić się do właściwej i skutecznej pomocy rodzinom naturalnym i zastępczym przeżywającym trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz zapewnienia dzieciom odpowiednich warunków do rozwoju.

IV. Diagnoza.

Liczba mieszkańców Miasta i Gminy Strzelin na dzień 30.11.2018r. wynosiła: 21.338 osób, w tym kobiet 11.049 a mężczyzn 10.289. Liczba dzieci od 0 do 18 tat wynosiła 3.941.

Diagnoza lokalna dotycząca funkcjonowania rodzin w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych została dokonana w oparciu o dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Strzelinie. W roku 2016 ze świadczeń pomocy społecznej w ramach zadań zleconych i zadań

własnych bez względu na ich rodzaj, formy i źródła finansowania skorzystało 670 rodzin o liczbie osób w rodzinie 1.428, w roku 2017 – 674 rodziny o liczbie osób w rodzinie 1.422, a w roku 2018 – 602 rodziny o liczbie osób w rodzinie 1.210. Z analizy wynika, że w 2018r. 5,67% ogółem mieszkańców gminy zostało objętych pomocą społeczną.

Dominującymi problemami w rodzinach korzystających ze wsparcia pomocy społecznej jest bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała i ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Dane liczbowe przedstawione są w poniższej tabeli:

I. Wybrane powody przyznania pomocy w latach 2016 – 2018:

Powód trudnej sytuacji życiowej	**Liczba rodzin**		
	2016	**2017**	**2018**
Bezrobocie	425	414	375
Niepełnosprawność	237	240	229
Długotrwała lub ciężka choroba	65	83	81
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	108	116	223

Z powyższych danych wynika, że liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej maleje.

Jak wynika z powyższych liczb nadal głównym powodem przyznawania świadczeń z pomocy społecznej jest bezrobocie. Niepokojący jest fakt wzrostu rodzin w których występuje bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Bezradność ta jest przyczyną trudności w pełnieniu prawidłowych ról społecznych i rodzicielskich. W sytuacji gdy rodzice znajdują się w trudnej sytuacji życiowej i nie są w stanie sami należycie wypełniać obowiązków rodzicielskich, zaniedbują dzieci, sąd właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka postanawia o umieszczeniu dzieci w różnych formach pieczy zastępczej tj. rodzinie spokrewnionej, rodzinie niespokrewnionej, w placówkach opiekuńczo-wychowawczych czy rodzinnym domu dziecka.

Na podstawie danych uzyskanych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Strzelinie liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej przedstawia się następująco:

Rodzaj pieczy	**2016**	**2017**	**2018**
Rodziny spokrewnione	39	40	38
Rodziny niezawodowe	7	8	6

Rodzinne domy dziecka	5	5	5
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	1	1	2
Ogółem	**52**	**54**	**51**

Zgodnie z przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie wykonuje postanowienia sądu zapewniają dziecku opiekę, a Gmina ponosi częściowo wydatki finansowe za opiekę i wychowanie dziecka w pieczy w wysokości:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy,
- 30% wydatków na opiekę i wychowanie w drugim roku pobytu dziecka w pieczy,
- 50% wydatków na opiekę i wychowanie w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy.

W celu zapobiegania zjawisku umieszczania dzieci w pieczy zastępczej oraz pomocy rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych jest możliwość udzielenia pomocy ze strony asystenta rodziny. Rola asystenta rodziny polega na wspieraniu rodziny wychowującej dzieci zagrożone wykluczeniem społecznym. Działania asystenta rodziny wspomagają rozwój kompetencji wszystkich członków rodziny tj. rodziców i dzieci. Asystent rodziny zatrudniony w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Strzelinie swoimi działaniami objął w roku 2016 – 13 rodzin, w roku 2017 – 17 rodzin, w roku 2018 – 18 rodzin.

V. Instytucje działające na rzecz rodzin i dzieci na terenie Miasta i Gminy Strzelin.

Instytucja/podmiot	Zakres działań na rzecz dziecka i rodziny
Urząd Miasta i Gminy Strzelin	- dowozy dzieci do szkół, opieka nad dziećmi do lat trzech, - stypendia szkolne, - darmowe porady prawne, - „Strzelińska Rodzina Trzy Plus”.
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzelinie	Praca socjalna, pomoc finansowa, pomoc rzeczowa, dożywianie dzieci w szkołach, „Karta Dużej Rodziny”, realizacja programów i projektów socjalnych, interwencje socjalne, świadczenia rodzinne, dodatki mieszkaniowe, „Strzelińska Rodzina Trzy Plus”, wsparcie asystenta rodziny.
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Prowadzenie rozmów edukacyjno-motywacyjnych, realizacja gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, przeciwdziałanie problemom dotyczącym nadużywania alkoholu, pomoc w podjęciu leczenia, kierowanie wniosków do Sądu o zobowiązanie do leczenia odwykowego.

Zespół Interdyscyplinarny Do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	Wsparcie i pomoc rodzinom w przezwyciężaniu problemu przemocy, praca socjalna, profilaktyka przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
Punkt Konsultacyjny Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	Poradnictwo psychologiczne, psychoterapia.
Placówki służby zdrowia	Działalność w zakresie profilaktyki i opieki zdrowotnej.
Placówki oświatowo-wychowawcze	Działalność edukacyjno-wychowawcza, psychologiczno-edukacyjna, wsparcie pedagogiczne, psychologiczne dla rodziców, dzieci, realizacja programów edukacyjnych, profilaktycznych.
Świetlica	Wspieranie opiekunów dzieci w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zapewnienie warunków rozwoju fizycznego, psychologicznego i poznawczego dzieci, realizacja działań profilaktycznych, kształtowanie zdrowego stylu życia dzieci oraz właściwych form spędzania czasu wolnego.

Z powyższej tabeli wynika, że na terenie Miasta i Gminy Strzelin funkcjonuje wiele instytucji i placówek, które świadczą różne formy pomocy dla rodzin i dziecka. Wspierają funkcję opiekuńczo-wychowawczą rodziców i opiekunów prawnych, zajmują się profilaktyką i przeciwdziałaniem uzależnieniom, prowadzą zajęcia, warsztaty i działania, w tym edukacyjne skierowane zarówno do dzieci jak i rodziców.

Praca z rodzicami dysfunkcyjnymi jest procesem złożonym i długofalowym. Efekty pracy zależą od aktywności rodzin, otwarcia na otrzymane wsparcie, chęci wprowadzenia w swoim życiu zmian. Objęcie rodziny wsparciem asystenta czy przedstawiciela innych instytucji i organizacji pomocowych nie zawsze gwarantuje przywrócenie rodzinie zdolności do prawidłowego wypełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzelinie podejmuje szereg działań zmierzających do zminimalizowania pojawiających się problemów opiekuńczo-wychowawczych.

VI. Cel główny programu.

Wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej:

1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny poprzez:

1) zabezpieczenie rodzinom o najniższych dochodach pomocy materialnej i niematerialnej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej tj. zasiłki celowe, okresowe, zasiłki stałe, usługi opiekuńcze;
2) objęcie programem dożywiania dzieci i młodzież, uczniów szkół podstawowych i szkół ponadgimnazjalnych;

3) zabezpieczenie świadczeń w ramach systemu zabezpieczenia społecznego: świadczeń rodzinnych, opiekuńczych, wychowawczych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego;

4) przyznawanie innych należnych świadczeń zgodnie z obowiązującymi przepisami, w tym dodatków mieszkaniowych, energetycznych, świadczenia wychowawczego „500+”;

5) przyznawanie uczniom o najniższych dochodach pomocy materialnej w formie stypendium szkolnego;

6) pokrywanie wydatków za pobyt dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;

7) realizacja rządowego programu dla rodzin wielodzietnych „Karta Dużej Rodziny”;

8) zapewnienie rodzinom pomocy asystenta rodziny.

2. Wspomaganie rozwoju i edukacji dziecka, rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny poprzez:

1) pomoc edukacyjną dla dzieci i młodzieży mających trudności w nauce, organizowanie zajęć wychowawczych w placówkach oświatowych;

2) wspieranie rodziców w wychowywaniu i edukacji dzieci oraz zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez organizowanie różnych form zajęć pozaszkolnych;

3) organizowanie wypoczynku letniego dla dzieci w okresie wakacyjnym;

4) umożliwienie rodzinom korzystania z pomocy rodziny wspomagającej, której zadaniem jest pomoc rodzinie w codziennym funkcjonowaniu;

5) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny dysfunkcyjnej po zakończeniu współpracy z asystentem rodziny;

6) pomoc rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze w dostępie do konsultacji i specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, terapeutycznego oraz prawnego, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego;

7) pomoc w uzyskaniu prawa do lokali komunalnych dla rodzin zagrożonych umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej;

8) współpraca z podmiotami, instytucjami działającymi w środowisku lokalnym, w szczególności ze szkołami, policją, placówkami służby zdrowia, sądem, powiatowym centrum pomocy rodzinie w celu poprawy sytuacji rodzinnej pod względem zdrowotnym, materialnym i społecznym.

3. Zapobieganie powstania sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywania już istniejących poprzez:

1) monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, nauczycieli, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych zawodów kontaktujących się z rodziną np. kuratora zawodowego;

2) motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz ograniczania bądź niwelowania własnych dysfunkcji np. podjęcia terapii leczenia uzależnień, udział w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc w rodzinie:
a) współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
b) współpraca z sądem, policją i Zespołem Interdyscyplinarnym Do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
3) prowadzenie kampanii społecznych, seminariów, prelekcji, warsztatów i innych form edukacyjnych promujących wartość rodziny i więzi rodzinne;
4) prowadzenie pracy socjalnej, udzielanie poradnictwa, doradztwa rodzinom tego potrzebującym;
5) organizowanie i wspieranie aktywności lokalnej oraz działań środowiskowych na rzecz rodzin, mających na celu ich integracje i podtrzymanie tradycji np. Wigilia, Dzień Dziecka, Dzień Matki itp.;
6) bieżące aktualizowanie strony internetowej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Strzelinie w zakresie miejsc i form pomocy rodzinom będącym w kryzysie.

4. Podnoszenie kompetencji służb zajmujących się niesieniem pomocy rodzinom poprzez:

1) podnoszenie wiedzy i doskonalenie umiejętności osób pracujących z rodziną;
2) inicjowanie współpracy interdyscyplinarnej na rzecz rodziny.

„Gminny Program Wspierania Rodziny" zakłada tworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin Miasta i Gminy Strzelin. Wspieranie rodzin będzie miało charakter profilaktyczny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami przy wykorzystaniu własnych umiejętności. Wsparcie instytucjonalne będzie zapewnione w sytuacji, gdy rodzina będzie musiała zmierzyć się z problemami, których nie jest w stanie samodzielnie rozwiązać. Zadania wynikające z powyższego programu realizowane będą zgodnie z zasadą pomocniczości i z uwzględnieniem podmiotowości dzieci i rodziny.

Realizatorzy programu.

Realizację programu przypisuje się Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Strzelinie przy współpracy z innymi instytucjami i podmiotami o zasięgu gminnym i poza gminnym, a w szczególności:

- Urząd Miasta i Gminy Strzelin,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Strzelinie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Strzelinie,
- Powiatowy Urząd Pracy w Strzelinie,

- Placówki oświatowe,
- Sąd Rejonowy w Strzelinie,
- Komenda Powiatowa Policji w Strzelinie,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Strzelinie,
- Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- organizacje pozarządowe.

Źródło finansowania programu.

Finansowanie „Gminnego Programu Wspieranie Rodziny na lata 2019 – 2021" odbywać się będzie w ramach środków budżetu Gminy Strzelin, z dotacji celowych budżetu państwa oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

Monitoring programu.

„Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019 – 2021 dla Miasta i Gminy Strzelin" wyznacza cele i zadania podejmowane w Gminie Strzelin na rzecz rodzin. Niezbędnym elementem towarzyszącym wdrożeniu programu jest monitorowanie i ocena realizacji podejmowanych działań.

Koordynatorem programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzelinie. Monitoring programu będzie polegać na przekładaniu w terminie do 31 marca każdego roku sprawozdania Radzie Miejskiej Strzelina i będzie stanowić integralna część rocznego sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Strzelinie.